

पुणे महानगर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-२
खडकवासला - स्वारगेट - हडपसर -
खराडी मेट्रो मार्गिकेच्या उपमार्गिका हडपसर
ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो
ते सासवड रोड या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या
सविस्तर प्रकल्प अहवालास व
महामेट्रोमार्फत प्रकल्प अंमलबजावणीस
राज्य शासनाची मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.७९/नवि-७,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ०५ डिसेंबर, २०२५.

- वाचा :** १) नगर विकास विभाग क्र. एमआरडी-३३२४/प्र.क्र.१९३/नवि-७ दि. १४ ऑक्टोबर, २०२४ रोजीचा शासन निर्णय.
२) नगर विकास विभाग क्र. पीआरडी-३३२३/प्र.क्र.१२४/नवि-७ दि. १५ मार्च, २०२४ रोजीचा शासन निर्णय.

प्रस्तावना :-

सद्यस्थितीत पुणे मेट्रो रेल्वे प्रकल्प टप्पा-१ या एकूण ३३.२८ कि.मी च्या दोन मार्गिका समाविष्ट असलेल्या प्रकल्पाची अंमलबजावणी महामेट्रोमार्फत सुरू असून मार्गिका क्र. १ पिंपरी-चिंचवड ते स्वारगेट (लांबी १७.५३ कि.मी) (१४ स्थानके) (उत्तर-दक्षिण कॉरीडॉर) तसेच मार्गिका क्र. २ : वनाझ ते रामवाडी (लांबी १५.७५ कि.मी १६ उन्नत स्थानके) (पश्चिम-पूर्व कॉरीडॉर) या मेट्रो मार्गावर मेट्रो सेवा सुरू आहे. पुणे मेट्रो मार्ग-३ (हिंजवडी ते शिवाजीनगर) या २३.३ कि.मी. उन्नत लांबीच्या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाची सार्वजनिक खाजगी सहभाग (PPP) तत्वावर पुणे महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामार्फत अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. पुणे आणि पिंपरी चिंचवड मध्ये लोकसंख्येत वेगाने वाढ होत असल्याची वस्तुस्थिती लक्षात घेऊन पिंपरी चिंचवड महानगरपालिकेने प्रस्तावित केल्यानुसार पिंपरी-चिंचवड ते स्वारगेट या मार्गिकेची उत्तरेकडील विस्तारीत मार्गिका पिंपरी-चिंचवड (पी.सी.एम.सी.) ते निगडी कॉरीडॉर क्र.१ए या ४.४१३ कि.मी. लांबीच्या व उन्नत मेट्रो मार्गिकेची महामेट्रोमार्फत अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. पुणे महानगरपालिकेने प्रस्तावित केल्यानुसार दक्षिणेकडील विस्तारीत मार्गिका स्वारगेट ते कात्रज कॉरिडोर क्र. २ए या ५.४६४ कि.मी. लांबीच्या मार्गिकेचीही महामेट्रोमार्फत अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

या विस्तारांव्यतिरिक्त, सर्वकष वाहतूक आराखडा (CMP), २०१८ आणि पुणे एकिकृत महानगर परिवहन प्राधिकरणाच्या (PUMTA) बैठकीत झालेल्या चर्चेनुसार पुणे सार्वजनिक जलद वाहतुक प्रणालीच्या (MRTS) टप्पा-२ चा विस्तार करण्यासाठी राज्य शासनाद्वारे माहे ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये महा-मेट्रोला ८२.५ किलोमीटर मार्गासाठी पर्यायी विश्लेषण अभ्यास (AAR) आणि तपशीलवार प्रकल्प अहवाल (DPR) हाती घेण्याचे निर्देश दिले होते. त्यानुसार टप्पा-२ भाग-१ : वनाज ते चांदणी चौक (मार्गिका २ए) आणि रामवाडी ते वाघोली/विठ्ठलवाडी (मार्गिका २बी); टप्पा-२ भाग-२ : खडकवासला-स्वारगेट-हडपसर-खराडी आणि

नळस्टॉप-वारजे-माणिक बाग व टप्पा-२ भाग-३ :पुणे मनपा - High Capacity Mass Transit Route (HCMTR) हे सार्वजनिक वाहतुक मार्ग विनिर्दिष्ट करण्यात आले. त्यापैकी वनाज ते चांदणी चौक (मार्गिका क्र.२ए) (लांबी १.१२ कि.मी. व २ स्थानके) व रामवाडी ते वाघोली (विठ्ठलवाडी) (मार्गिका क्र. २बी) (लांबी ११.६३ आणि ११ स्थानके) या एकूण १२.७५ कि.मी. लांबी, १३ उन्नत स्थानके आणि खडकवासला-स्वारगेट-हडपसर-खराडी (लांबी २५.५१८ किमी व २२ स्थानके) आणि नळ स्टॉप - वारजे-माणिकबाग (उपमार्गिका) (स्पर लाईन) (लांबी ६.११८ किमी व ६ स्थानके) या दोन मार्गिकांचा समावेश असलेल्या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांची अंमलबजावणी करण्यास शासन मान्यता देण्यात आली आहे. आता, महामेट्रोने पुणे महानगरपालिकेच्या दि. १४/०२/२०२५ रोजीच्या सर्वसाधारण सभेच्या बैठकीमधील ठराव क्र. ४३९ नुसार हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर ते सासवड रोड (१६.९२ किमी) (खडकवासला-स्वारगेट-हडपसर-खराडी मेट्रो मार्गाची उपमार्गिका) या मेट्रो मार्ग प्रकल्पाचा प्रस्ताव शासन मान्यतेस्तव सादर केला आहे. त्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

०२. शासन निर्णय :-

पुणे महानगर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-२ मधील खडकवासला - स्वारगेट - हडपसर - खराडी मेट्रो मार्गिकेच्या उपमार्गिका हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या प्रकल्पाचे महत्व विचारात घेता, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेडने सादर केलेल्या खडकवासला - स्वारगेट - हडपसर - खराडी मेट्रो मार्गिकेच्या उपमार्गिका हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्याबाबत या शासन निर्णयाद्वारे पुढीलप्रमाणे शासन मान्यता देण्यात येत आहे :

- १) पुणे मेट्रो रेल्वे टप्पा-२ खडकवासला - स्वारगेट - हडपसर - खराडी मेट्रो मार्गिकेच्या अंतर्गत हडपसर ते लोणी काळभोर (११.१०२ किमी) व हडपसर बस डेपो ते सासवड रोड (५.५७३ किमी) या दोन उपमार्गिकांची एकूण १६.६७५ कि.मी. लांबी, १४ उन्नत स्थानके असलेल्या एकूण रु. ५७०४.४० कोटी प्रकल्प पूर्णत्व किंमतीच्या पूर्णतः उन्नत मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांची महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. (महामेट्रो) मार्फत अंमलबजावणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- २) हडपसर ते लोणी काळभोर व हडपसर बस डेपो ते सासवड रोड या मेट्रो रेल प्रकल्पासाठी रु. ५७०४.४० कोटी इतक्या प्रकल्प पूर्णत्व खर्चाच्या प्रकल्पाची सोबतच्या परिशिष्ट-३ मध्ये नमूद वित्तीय सहभागाद्वारे निधी उभारून अंमलबजावणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३) सदर प्रकल्पातील राज्य शासनाची समभागाची रु. ७२१.१२ कोटी रक्कम महामेट्रोला उपलब्ध करून देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.
- ४) सदर प्रकल्पासाठी केंद्र शासनाच्या कराच्या ५० टक्के रक्कम, राज्य शासनाचे कर व शुल्क आणि बांधकाम कालावधीतील व्याज यांवरील खर्चासाठी एकूण रु.८३५.०९ कोटी इतकी रक्कम राज्य शासनाकडून बिनव्याजी दुय्यम कर्ज म्हणून उपलब्ध करून देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे. सदर दुय्यम कर्जाची परतफेड ही प्रकल्पासाठी घेण्यात येणाऱ्या मुख्य कर्जाची परतफेड केल्यानंतर महामेट्रोने करावी.

- ५) सदर प्रकल्पासाठी घेण्यात आलेल्या मुख्य कर्जाची परतफेड केल्यानंतर महामेट्रोने राज्य शासनाच्या मंजूर केलेल्या दुय्यम कर्जाची परतफेड दुय्यम कर्ज महामेट्रोला वितरीत केल्याच्या प्रमाणात एका हप्त्यात महामेट्रोने करावी.
- ६) सदर प्रकल्पासाठी पुणे महानगरपालिकेने पुणे महानगरपालिकेची जमीन, भूसंपादन व पुनर्वसन आणि पुनर्वसाहत याकरीता रु.४०३.३६ कोटी वित्तीय सहाय्य महामेट्रोला उपलब्ध करून देण्याबाबत पुणे महानगरपालिकेला निदेश देण्यात येत आहेत.
- ७) सदर प्रकल्पासाठी केंद्र शासनाकडून रु. ७२१.१२ कोटी चे समभाग व रु. २१५.०९ कोटीचे बिनव्याजी दुय्यम कर्ज सहाय्य मिळविण्याकरिता केंद्र शासनाकडे विनंती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ८) सदर प्रकल्पासाठी केंद्र शासनार्फत निधी प्राप्त करून घेण्यासाठी पत्रव्यवहार करण्यास व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल्वे कॉर्पोरेशन लि. यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
- ९) सदर प्रकल्पाकरिता द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थांद्वारे किंवा इतर वित्तीय एजन्सीकडून रु. २८०८.६२ कोटी रकमेच्या मर्यादेत द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्था/अन्य वित्तीय संस्थामार्फत सुलभ व्याज दराचे कर्ज Back to Back Basis किंवा इतर उचित मार्गाने संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थांद्वारे घेण्यास राज्य शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच, सदर कर्ज घेण्याच्या अनुषंगाने वित्तीय संस्था निवडणे तसेच इतर पुढील कार्यवाही करण्यासाठी व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
- १०) सदर प्रकल्पासाठी घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांच्या परतफेडीची प्राथमिक जबाबदारी ही संबंधित प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थेची (महामेट्रोची) राहिल, अशी अट घालण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर नमूद प्रकल्पासाठी घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांचे आकस्मिक दायित्व राज्य शासनाद्वारे स्वीकारण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ११) सदर प्रकल्पासाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य कर्ज सहाय्याच्या अटी व शर्ती, मुदल, व्याजाची परतफेड इ. मुद्द्यांबाबत तसेच, राज्य सरकारकडून दिल्या जाणाऱ्या बिनव्याजी दुय्यम कर्जाच्या अटी व शर्ती, मूळ रक्कमेची परतफेड आणि इतर संबंधित बाबींबाबत, वित्त विभागाचे अपर मुख्य सचिव/सचिव, नगर विकास विभागाचे अपर मुख्य सचिव (नवि-१) आणि महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. यांच्यात दुय्यम कर्ज करारनामा (Subsidiary Loan Agreement - SLA) करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- १२) सदर प्रकल्पासाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्ज उचलण्यासाठी मुदतवाढ देण्याची आवश्यकता भासल्यास त्यास वित्त विभागाच्या स्तरावरून मान्यता देण्यास व केंद्रशासनास तशी विनंती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- १३) सदर प्रकल्पाकरीता महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. मार्फत द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थांद्वारे किंवा इतर वित्तीय एजन्सीकडून घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांची वेळोवेळी परतफेड होईल तसेच याचा भार राज्यशासनावर येणार नाही याची दक्षता महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. यांनी घ्यावी.
- १४) सदर प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. मार्फत द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय सहाय्य घेण्याच्या अनुषंगाने केंद्रीय आर्थिक व्यवहार विभाग (DEA) कडून अपेक्षित केली जाणारी राज्य

सरकारची हमी देण्यास आणि सार्वभौम हमी मार्ग निवडण्याबद्दल समर्थन प्रदान करण्यासाठी राज्य शासनाकडून समर्थन प्रदान करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- १५) प्रस्तुत प्रकल्पासाठी सुलभ व्याजदराने बाह्य कर्ज सहाय्य घेण्याच्या अनुषंगाने केंद्रीय आर्थिक व्यवहार विभागाच्या (DEA) संकेतस्थळावर सादर करण्यास आवश्यक तो प्राथमिक प्रकल्प अहवाल (PPR) वित्त विभागाच्या स्तरावर मंजूरी देवून उक्त पीपीआरची केंद्र शासनाकडे शिफारस करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- १६) सदर प्रकल्पाच्या सोबतच्या परिशिष्ट-३ मध्ये नमूद वित्तीय आराखड्यानुसार राज्यशासनाने सोसावयाच्या निधीपेक्षा अधिकचा निधी सदर प्रकल्पास उपलब्ध करून देण्यात येणार नाही, याची नोंद महामेट्रो व पुणे महानगरपालिका यांनी घ्यावी.
- १७) सदर प्रकल्पाकरिता द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थेमार्फत घेतल्या जाणाऱ्या कर्जाच्या मुदलाची परतफेड तसेच व्याजाची परतफेड याची जबाबदारी महामेट्रोची/पुणे महानगरपालिकेची राहिल. त्यामुळे शासनावर कोणताही अतिरिक्त भार येणार नाही याची खबरदारी घेण्यात यावी.
- १८) सदर मेट्रो प्रकल्पासाठी सोबतच्या परिशिष्ट-५ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे भाडेदरांस मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच, उल्लेखित भाडेदरांत मेट्रो रेल प्रकल्प सुरू करण्यापूर्वी प्रकल्पाची वित्तीय व्यवहार्यता तपासून गरज भासल्यास, शासनाच्या पूर्व मान्यतेने, आवश्यक ते बदल करण्यास महामेट्रोला निर्देश देण्यात येत आहे. मेट्रो कायदानुसार भाडेदरात पुढील बदल करण्याचे अधिकार भाडे निर्धारण समितीला (Fare Fixation Committee) आहेत, याची नोंद घेण्यात यावी.
- १९) सदर मेट्रो प्रकल्पाची अंमलबजावणी "मेट्रो कायदा २००९ (सुधारित)" नुसार करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- २०) सदर दोन्ही मेट्रो मार्गिका प्रकल्प विविध प्रयोजनार्थ (उदा. महाराष्ट्र प्रादेशिक नगररचना नियोजन अधिनियम -१९६६ चे कलम १२४ब आणि महाराष्ट्र महानगरपालिका कायदा-१९४९ चे कलम १४९ ब, तसेच इतर विवक्षित कायदे/नियम यांच्या प्रयोजनार्थ "निकडीचा सार्वजनिक प्रकल्प" व "महत्वाकांक्षी नागरी परिवहन प्रकल्प" म्हणून घोषित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- २१) सदर मेट्रो रेल्वे प्रकल्प वेळेवर पूर्ण करण्यासाठी मेट्रो रेल्वे स्थानक सुविधांकरीता व तसेच कारडेपोकरीता आवश्यक असलेल्या खाजगी जमिनी मेट्रो रेल्वे अधिनियम, २००९/ महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ /नविन केंद्रीय भूसंपादन व पुनर्वसन व पुनर्वसाहत अधिनियम, २०१३ अंतर्गत अथवा विकास हक्क/विकास हक्क हस्तांतरण यांचे माध्यमातून करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- २२) सदर मेट्रो प्रकल्पाच्या मार्गिकेमध्ये तसेच मेट्रो स्थानकांमध्ये गरज वाटल्यास किरकोळ बदल करण्यास, प्रकल्पाच्या व्याप्तीमध्ये अथवा प्रकल्पाच्या खर्चात वाढ होत असल्यास त्यास शासनाची पूर्व मान्यता घेण्याच्या अटीवर, व्यवस्थापकीय संचालक, महामेट्रो यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
- २३) सदर प्रकल्पाची अंदाजित किंमत, प्रकल्पामधून मिळणारा परतावा याकरिता प्रकल्प अहवालात घेण्यात आलेल्या गृहीतकांची कसोशीने तपासणी करणे व ह्या बाबींवर स्वतंत्र अभिप्राय (Second opinion) घेण्याची कार्यवाही महामेट्रोने करावी.

- २४) सदर प्रकल्पाच्या मंजूर प्रकल्प पूर्णत्व खर्चामध्ये किंमतवाढ, चलन विनिमय दरांतील बदल, प्रकल्पाच्या व्याप्तीमध्ये बदल, डीपीआरमध्ये न दर्शविलेल्या आवश्यक बाबींचा समावेश, प्रकल्प उभारणीच्या विहीत मुदतीमध्ये वा त्यापुढे टाळता येणारा विलंब, अशा कारणांमुळे वाढ झाल्यास असा वाढीव खर्च स्थानिक प्राधिकरण, शासकीय/निम शासकीय संस्था त्यांच्याकडील जमिनी (डीपीआरमध्ये दर्शविलेल्या जमिनीव्यतिरिक्त) उपलब्ध करून घेऊन अशा जमिनीचे विकसन करून टीओडी, एफएसआय व इतर अनुषंगिक माध्यमातून निर्माण होणाऱ्या आर्थिक स्रोतामधून भागविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- २५) सदर प्रकल्पाच्या खर्चात कोणत्याही कारणाने वाढ झाल्यास, सदर वाढीचा संपूर्ण भार/दायित्व महामेट्रो/पुणे महानगरपालिका यांचे राहील.
- २६) मेट्रो रेल्वे बांधकाम कालावधी दरम्यान सदर मेट्रो मार्गालगतच्या शासकीय व निमशासकीय संस्थांच्या मोकळ्या जागांचा तात्पुरता वापर करण्यासाठी तसेच संबंधित विभागांनी सदर मोकळ्या जागा महामेट्रोला विनामूल्य उपलब्ध करून देण्यास संबंधित विभागांना निर्देश देण्यात येत आहेत.
- २७) सदर प्रकल्पाच्या बांधकामासाठी सविस्तर प्रकल्प अहवालामध्ये दर्शविण्यात आलेल्या मेट्रो मार्गालगतच्या कायमस्वरूपी आवश्यक असलेल्या जमिनी पुणे महानगरपालिका व इतर संबंधित शासकीय/निमशासकीय संस्थानी प्रचलित शासन नियमानुसार महामेट्रोला हस्तांतरित करण्याकरीता संबंधितांना निर्देश देण्यात येत आहेत.
- २८) सदर प्रकल्पाच्या खर्चात भूसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसाहतीकरण यामधील विलंबामुळे वाढ होणार नाही याची दक्षता पुणे महानगरपालिका व महामेट्रो यांनी घ्यावी.
- २९) सदर प्रकल्पासाठी राज्य शासनाच्या/प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थेच्या "समर्पित नागरी परिवहन निधी" च्या उभारणीस आणि इतर स्रोतामधून उपलब्ध झालेला निधी "समर्पित नागरी परिवहन निधी" मध्ये जमा करून तो निधी सदर प्रकल्पासाठी घेतलेल्या कर्जाची परतफेड, कार्य व देखभाल (O&M), भविष्यात येणाऱ्या पायाभूत सुविधा प्रकल्पांची अंमलबजावणी करण्यासाठी इ. साठी महामेट्रोने वापरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३०) या प्रकल्पांतर्गत प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्याकरीता एमयुटीपी प्रकल्पासाठी प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसनासाठी गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक प्रकल्प-१७००/सीआर-३१/स्लम-२, दिनांक १२/१२/२००० अन्वये लागू केलेले पुनर्वसन धोरण सदर प्रकल्पासही लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन महामेट्रोमार्फत करण्यास व्यवस्थापकीय संचालक, महामेट्रो यांना निदेश देण्यात येत आहेत. या प्रकल्पांमधील प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी नागरी क्षेत्रात ज्या ठिकाणी महामेट्रो कडे सदनिका उपलब्ध होत नसतील त्या ठिकाणी नगर विकास विभाग शा.नि. क्र चंमपा-२०१७/प्र.क्र.२३/न.वि.-२६ दिनांक १३/०६/२०१८ मधील मार्गदर्शक सूचनाप्रमाणे अतिक्रमणधारकांना एकरकमी मोबदला देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३१) सदर प्रकल्पाच्या मंजूर प्रकल्प पूर्णत्व किंमतीमध्ये किंमतवाढ, चलन विनिमय दरांतील बदल, प्रकल्पाच्या व्याप्तीमध्ये बदल, डीपीआरमध्ये न दर्शविलेल्या आवश्यक बाबींचा समावेश, प्रकल्प उभारणीच्या विहीत मुदतीमध्ये वा त्यापुढे टाळता येणारा विलंब, अशा कारणांमुळे वाढ झाल्यास असा वाढीव खर्च स्थानिक प्राधिकरण, शासकीय/निमशासकीय संस्था त्यांच्याकडील जमिनी (डीपीआरमध्ये

दर्शविलेल्या जमिनीव्यतिरिक्त) उपलब्ध करून घेऊन अशा जमिनीचे विकसन करून टीओडी, एफएसआय वा इतर अनुषंगिक माध्यमातून निर्माण होणाऱ्या आर्थिक स्रोतामधून भागविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- ३२) सदरहू प्रकल्प नगर विकास विभाग, शासन निर्णय दि.१५ /०३/२०२४ अन्वये राज्यातील सर्व मेट्रो प्रकल्पांच्या समन्वयासाठी मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापित उच्चाधिकार (High Power Committee) समितीच्या कार्यक्षेत्र आणण्यात येत आहे.
- ३३) महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियम, १९६६ च्या अंतर्गत हडपसर ते लोणी काळभोर व हडपसर बस डेपो ते सासवड रोड या प्रकल्पास पारगमन अभिमुख विकास (टीओडी) लागू करण्यास तत्त्वतः मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३४) प्रस्तुत प्रकल्पातील हडपसर बस डेपो ते सासवड रोड या मार्गिकेवर भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणाद्वारे (NHAI) उभारण्यात येणाऱ्या संयुक्त संरचनेसाठी (Double Decker Flyover) मेट्रो मार्गासाठी येणाऱ्या खर्चाची रक्कम महामेट्रोद्वारे भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणाला (NHAI) देण्यास राज्य शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३५) सदर मेट्रो रेल प्रकल्पाच्या बांधकाम खर्चात अवाजवी वाढ होणार नाही याची दक्षता घेऊन प्रकल्पाची उभारणी विहित मुदतीत (माहे डिसेंबर, २०२९ अखेरपर्यंत) करण्यात यावी, याची दक्षता पुणे महानगरपालिका व महामेट्रो यांनी घ्यावी.
- ३६) पुण्यातील महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ, महाराष्ट्र राज्य पायाभूत विकास महामंडळ, राष्ट्रीय रस्ते विकास प्राधिकरण व सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांच्या विकसित करण्यात येणाऱ्या रस्ते/उड्डाणपूल यांचे संरेखनामध्ये ज्या ठिकाणी मेट्रो मार्ग परस्परव्याप्त (overlap) होतात अशा ठिकाणी सुलभतेने प्रकल्पाचे काम मार्गी लावण्याकरिता व उचित निर्णय घेणे यासाठी अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३७) राज्यातील मेट्रो प्रकल्पाकरीता रोलिंग स्टॉक खरेदी करण्याकरीता (procurement of rolling stock) एकसमान/एकत्रिकृत निविदा प्रक्रियेची कार्यपद्धती निश्चित करण्याकरीता अपर मुख्य सचिव, मा.मुख्यमंत्री कार्यालय यांच्या अध्यक्षतेखाली सर्व मेट्रो अंमलबजावणी संस्थांची बैठक घेण्यात यावी.
- ३८) पुरंदर येथील नियोजित आंतरराष्ट्रीय विमानतळ हे पुणे शहरातील मेट्रो मार्गाशी उपयुक्त पर्यायाने (Metro/RRTS) जोडण्याबाबत महामेट्रोद्वारे व्यवहार्यता तपासण्यास (feasibility study) मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३९) महामेट्रोने सर्व मेट्रो स्थानकांवर (विशेषतः टर्मिनल स्थानकांवर) पुरेशी पार्किंग जागा उपलब्ध करून देण्याबाबत तसेच जेथे शक्य आहे त्या मेट्रो स्थानकाजवळ बहुमजली पार्किंग/भुमिगत पार्किंग व्यवस्था उपलब्ध करून देण्याबाबत महामेट्रोने कार्यवाही करावी.

०३. हा शासन निर्णय महसूल विभाग दिनांक ०५/०६/२०२५ रोजीच्या टिप्पणी अन्वये, नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. २४०/१४४४/२०२५ दिनांक ०७/०७/२०२५ व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.५६०/व्यय-३ दिनांक २७/०७/२०२५ अन्वये प्राप्त अभिप्राय तसेच दिनांक ०४/११/२०२५ रोजी पार

पडलेल्या मा. मंत्रीमंडळ पायाभूत सुविधा समितीच्या बैठकीतील निर्णयास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

०४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१२०५१११९३८२०२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. मा. उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. मा. उप मुख्यमंत्री(वित्त) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खासगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
८. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. अपर मुख्य सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. अपर मुख्य सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. अपर मुख्य सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. महानगर आयुक्त, पुणे महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.
१४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., पुणे.
१५. आयुक्त, पुणे महानगरपालिका, पुणे.
१६. आयुक्त, पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका, पिंपरी-चिंचवड.
१७. उप सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१८. निवड नस्ती (नवि-७).

(शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.७९/नवि-७, दि. ०५/१२/२०२५ च्या सोबतचे सहपत्र)

परिशिष्ट-१

हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाची ठळक वैशिष्ट्ये

		तपशील			
अ.क्र.	घटक		हडपसर ते लोणी काळभोर	हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड	एकूण
१.	स्टँन्डर्ड गेज		१४३५ मि.मी.		
२.	मार्गाची एकूण लांबी (कि.मी)		११.१०२ (उन्नत)	५.५७३ (उन्नत)	१६.६७५
३.	एकूण स्थानके		१०	४	१४
४.	प्रस्तावित कार डेपो		पुणे मेट्रो रेल टप्पा २ मधील हडपसर ते लोणीकाळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या मार्गिकांसाठी लोणी काळभोर येथे डेपो प्रस्तावित करण्यात आला आहे.		
५.	प्रकल्पासाठी आवश्यक जमीन	कायमस्वरूपी	१६.३१ हे.	०.८४४ हे.	१७.१५ हे.
		तात्पुरती	२.७२ हे.	२.५५ हे.	५.२७ हे.
६.	प्रकल्प राबविण्याचा कालावधी		ऑगस्ट, २०२६ ते एप्रिल, २०३० (प्रकल्पाचे बांधकाम चालू झाल्यापासून ४ वर्षे)		
७.	जमिनीची किंमत (मूळ)(रु. कोटी)	कायमस्वरूपी	२१३.८६	१०२.४६	३१६.३२
		तात्पुरती	३.७१	३.०६	६.७७
८.	दरवाढ @५% प्रतिवर्ष (रु. कोटी)		७०७.०५	२६३.५१	९७०.५६
९.	बांधकाम कालावधी दरम्यानचे व्याज (IDC) (रु. कोटी)		१७७.०८	६६.१७	२४३.२५
१०.	प्रकल्प पूर्णत्वाची मूळ किंमत (जमिन व सर्वकरांसहीत) (रु. कोटी)		४१५२.६०	१५५१.८०	५७०४.४०
११.	वित्तीय अंतर्गत परतावा दर मालमत्ता विकासासह (FIRR)		७.१५ %		
१२.	आर्थिक परतावा दर (EIRR)		२३.८३ %		
१३.	प्रवासी क्षमता (३ डब्यांची मेट्रो रेल गाडी)		१) ६ प्रवासी प्रतिवर्ग मीटर प्रमाणे: ७६४ प्रवासी क्षमता. २) ८ प्रवासी प्रतिवर्ग मीटर प्रमाणे: ९७५ प्रवासी क्षमता.		

(विजय चौधरी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

(शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.७९/नवि-७, दि.०५/१२/२०२५ च्या सोबतचे सहपत्र)

परिशिष्ट-२

हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या मेट्रो प्रकल्पाच्या खर्चाचा तपशील

अ.क्र.	तपशील	रक्कम (रु. कोटीत)	टक्केवारी
१	एकूण स्थापत्य कामाची किंमत	१८६३.३८	३२.६७%
२	एकूण प्रणालीची किंमत	१३६७.२१	२३.९७%
३	एकूण आराखड्याच्या कामासाठी लागणारी किंमत (अ.क्र.१+२@५%)	१६१.५३	२.८३%
४	आकस्मिक शुल्क (अ.क्र. १+२@३%)	९६.९१	१.७०%
५	एकूण केंद्र शासन कर	३५३.०८	६.१९%
६	एकूण राज्य शासन कर	३०९.२३	५.४२%
७	बांधकाम कालावधी दरम्यानचे व्याज (IDC)	२४३.२५	४.२६%
८	जमिनीची व पुनर्वसनाची एकूण किंमत	३३९.२५	५.९५%
९	दरवाढ @ ५% प्रतिवर्ष	९७०.५६	१७.०१%
	एकूण प्रकल्प पूर्णत्वाची किंमत	५७०४.४०	१००.००%

(विजय चौधरी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

(शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.७९/नवि-७, दि.०५/१२/२०२५ च्या सोबतचे सहपत्र)

परिशिष्ट-३

हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या मेट्रो प्रकल्पाचा वित्तीय सहभाग आराखडा

अ.क्र.	तपशील	रक्कम रुपये (कोटी)	सहभागाची टक्केवारी
१	केंद्र शासनाचा समभाग	७२१.१२	१५.४१%
२	महाराष्ट्र शासनाचा समभाग	७२१.१२	१५.४१%
३	केंद्रीय करांच्या ५०% रकमेसाठी केंद्र शासनाचे बिनव्याजी दुय्यम कर्ज	२१५.०९	४.५९%
४	केंद्रीय करांच्या उर्वरित ५०% रकमेसाठी राज्य शासनाचे बिनव्याजी दुय्यम कर्ज	२१५.०९	४.५९%
५	द्विपक्षीय, बहुपक्षीय वित्तीय संस्था/इतर वित्तीय संस्था यांचेकडून सुलभ व्याजदराने कर्जसहाय्य	२८०८.६२	६०.००%
६	केंद्र शासनाच्या अनुदानाकरिता पात्र प्रकल्प किंमत	४६८१.०४	१००%
७	राज्य करासाठी राज्य शासनाचे बिनव्याजी दुय्यम कर्ज	३७६.७५	-
८	पुणे महानगरपालीकेची जमीन, जमीन संपादन व पुनर्वसन आणि पुनर्वसाहतीकरण यासाठी पुणे महानगरपालिकेचे अर्थसहाय्य/अनुदान.	४०३.३६	-
९	बांधकाम कालावधी दरम्यानच्या व्याजाकरिता (द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्थांकडूनच्या कर्जावरील व्याज) राज्यशासनाकडून बिनव्याजी दुय्यम कर्ज.	२४३.२५	-
एकूण प्रकल्प किंमत		५७०४.४०	

(विजय चौधरी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

(शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.७९/नवि-७, दि.०५/१२/२०२५ च्या सोबतचे सहपत्र)

परिशिष्ट-४

हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या मेट्रो मार्ग प्रकल्पाकरीता इतर निधी उभारण्याचे स्रोत खालीलप्रमाणे प्रस्तावित करण्यात येत आहेत.

- मेट्रो मार्गिकांच्या दोन्ही बाजूस ५०० मी. अंतरापर्यंत येणाऱ्या जमिनीवर, अधिमूल्य आकारून अतिरिक्त चटई क्षेत्र निर्देशांक (एफ.एस.आय.) देण्याची तरतूद विकास नियंत्रण नियमावलीत करून त्यानुसार अधिमूल्याची रक्कम संबंधित क्षेत्रातील नियोजन प्राधिकरणाने वसूल करणे व अशा वाढीव चटईक्षेत्र निर्देशांकापोटी वसूल केलेल्या अधिमूल्याच्या रक्कमेपैकी ५०% रक्कम सदर मेट्रो प्रकल्प अंमलबजावणी यंत्रणेकडे / राज्य शासनाच्या नागरी परिवहन निधि मध्ये वर्ग करणे.
- महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ च्या तरतूदीनुसार महत्वपूर्ण नागरी वाहतूक प्रकल्प राबविण्यात येणाऱ्या शहरात विकास शुल्कात १००% पर्यंत वाढ करून आकारण्याविषयी कायद्यातील तरतूदीनुसार बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात वसूल होणाऱ्या रक्कमेमधून सदर वाढीव विकास शुल्काची रक्कम राज्य स्तरावरील नागरी परिवहन निधीमध्ये वर्ग करणे.
- महत्वाकांक्षी नागरी वाहतूक प्रकल्प राबविण्यात येणाऱ्या शहरात मालमत्तेचे मुद्रांक शुल्कासोबतच १ टक्के अधिभार लावण्याची तरतूद सन २०१५ चा अधिनियम क्र.३७ दिनांक २१.०८.२०१५ अन्वये बृहन्मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १९८८ च्या कलम १४४ फ़ मध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे. सदर प्रयोजनातून प्राप्त रक्कम विनिर्दिष्ट प्रयोजनासाठी वापरणे.
- मेट्रो कार डेपोच्या जागा तसेच प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थेला हस्तांतरीत जमिनीच्या वाणिज्यिक विकसनाद्वारे प्राप्त होणारे उत्पन्न प्रस्तुत प्रकल्पासाठी वापरणे.
- मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या आगमन/निर्गमन ठिकाणी, स्थानकांच्या नावांचे ब्रँडिंग, डेपो, स्थानकांवरील जाहिरात तसेच ट्रेन कोचेस रॅपिंग च्या माध्यमातून जाहिरात व पार्किंगपासून मिळणारे उत्पन्न या प्रकल्पासाठी वापरणे इ.
- मेट्रो स्थानकांवर स्थित किऑस्क, एटीएम सेंटर्स इ. माध्यमातून मिळणारे उत्पन्न.
- सदर विविध स्रोतांतून प्राप्त होणारा निधी हा एका "समर्पित नागरी परिवहन निधीमध्ये" जमा करावयाचा असून तो निधी सदर प्रकल्पासाठी घेतलेल्या कर्जाची परतफेड, कार्य व देखभाल (O&M), भविष्यात येणाऱ्या पायाभूत सुविधा प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी करण्यासाठी इ. साठी प्रकल्प अंमलबजावणी संस्थेस वापरण्यास मान्यता देण्याचे प्रस्तावित आहे.

प्रचालनादरम्यान मालमत्ता व्यवसाय आणि जाहिराती यांद्वारे तिकीट भाड्यामधून प्राप्त महसुलाच्या १०% इतके उत्पन्न अंदाजित केले गेले आहे. मेट्रो स्थानकांवरील आणि कार डेपोवरील मालमत्तेचा विकास करणे, स्थानकांवरील पार्किंग हक्कांचे लीजिंग, कोचेस आणि तिकिटांवर जाहिराती, स्थानकांमध्ये आणि पार्किंग लॉट्समध्ये जाहिराती, व्हायडक्ट्स, कॉलम्स आणि इतर मेट्रो संरचनांवर जाहिराती, कॉर्पोरेट क्षेत्रासाठी को-ब्रँडिंग आणि नामकरण हक्क, मेट्रो परिसरामधील चित्रपटांचे चित्रीकरण आणि विविध विशेष कार्यक्रमांच्या (Events) आयोजनाद्वारे संसाधने उभारण्यात येतील.

(विजय चौधरी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

(शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.७९/नवि-७, दि.०५/१२/२०२५ च्या सोबतचे सहपत्र)

परिशिष्ट-५

हडपसर ते लोणी काळभोर आणि हडपसर बसडेपो ते सासवड रोड या मेट्रो मार्ग प्रकल्पाची तिकिट भाडे संरचना

अंतर (कि.मी.)	०-२	२-३	३-४	४-५	५-१२	१२-१५	१५-१८	१८-२१	२१-२४	२४-२७	२७-३०	३० पेक्षा अधिक
भाडे (रु.)	२०	३०	३५	४०	४५	५०	५०	५५	६०	६०	६५	७०

(विजय चौधरी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन